

Cahil ve Anlam: Sađlo / Sukolo (صُكُلُو)

Mesih'in öğretisi; insanı yalnızca dış davranışlarında değil, niyetin derinliğinde ve vicdanın sessiz mahkemesinde de arındırmayı hedefler. Süryani kültürünün asırlara yayılan ahlaki mirası da aynı damardan beslenir; hakkaniyet, merhamet, vicdan ve hakikatin ışığıyla yoğrulmuş bir insan anlayışını diri tutar. Bu sebeple, hakikatten ve adaletten kopuk şahsi arzuların, geçici heveslerin ve keyfi tutumların; insanı kemale erdiren bu kadim manevi miras karşısında kalıcı bir karşılığı yoktur. Zira arzu çoğu zaman insanı kendi nefsinin dar merkezine çekip küçültürken, hakikat insanı genişletir; onu daha yüksek bir vicdan ufkuna ve ortak iyiliğin alanına taşır.

Kısacası; şahsi kaptisler ve keyfi tutumlar insanı daraltır, hakikat ve hakkaniyet ise insanı genişletir, derinleştirir ve olgunlaştırır.

Bu yüzden Süryani kültürünün ahlaki mirasının özü, bireysel ihtirasın gölgesinde değil; vicdanla yoğrulmuş bir insan olma terbiyesinin inşasında hayat bulur. Bu inşanın sağlam ve kalıcı olabilmesi için insanın cehaletin karanlığından sıyrılıp aydınlığa yönelmesi şarttır. Bu yöneliş ise, maddenin ötesinde mananın da idrak edilmesinin zaruri ve kaçınılmaz olduğunu kavramaktan geçer.

Süryanicede cehalet, sadece bilgi eksikliği değil; hakikatten, hikmetten ve vicdani farkındalıktan yoksunluk veya uzaklık anlamına da gelir. Bu yüzden **“insanın kendini bilmemesi, cehaletin en tehlikeli türüdür”** deyiş, ışık gibi her tarafta yankılanan derin bir anlam taşır.

Süryanicede **cahil, ahmak, aptal, budala, ebleh ve bön** anlamlarına gelen **sağlo** (صُكُلُو) ile **“mana/anlam”** demek olan **sukolo** (صُكُلُو), insanı ve beşerî ilişkiler içinde bağlı olduğu bütün alanları ilgilendiren çok katmanlı anlamlara sahiptir. **Cehalet** anlamına gelen **sağlutho** (صُكُلُو) kavramı da bu kökten türemiştir.

Süryanicedeki **skal** (صُكُلُو) kökünden türeyen bu anlam alanı, kendi içinde zıtlıklar ve karşıtlıklar barındırır. Aynı anda hem bilmeye hem de bilmemeye işaret eder. Dolayısıyla ahmaklık ve budalalık anlamını da taşıyan **skal** (صُكُلُو) kelimesi; akli doğru kullanmamak, düşüncesizce hareket etmek, basiretsiz ve ölçüsüz davranmak, kısacası cahilce davranmak anlamına gelir.

Cehalet / sağlutho (صُكُلُو) kavramının kökü olan **skal** (صُكُلُو) kelimesi; bilmemek, yanılmak, cahil ve ahmak olmak, bilinçsiz davranmak, hikmetsiz ve düşüncesiz hareket etmek, kaba ve ölçüsüz tavır göstermek gibi olumsuz anlamlar taşırken; **anlam / sukolo** (صُكُلُو) kavramının kökü olan **sakel** (صُكُلُو) kelimesi ise tanımak, bilmek, anlamak, bildirmek,

öğretmek, aydınlatmak, fark etmek, tecrübe yoluyla idrak etmek ve hakikati kavramak gibi olumlu anlamlar barındırır. Açıklamak, belirginleştirmek, netleştirmek ve kapalı olanı anlaşılır kılmak da **sukolo** kavramının temel yönünü oluşturur.

Cehalet, bilgisizliktir. Ahmaklık ise bilgi sahibi olursa bile aklı, mantığı ve hikmeti kullanmama ya da yanlış kullanma hâlidir. Süryanice klasik metinlerde **ahmaklık (lelo ܠܠܘ / lelutho ܠܠܘܬܘ)**, kişinin nefsanî dürtülerle hareket edip sonuçları görememesi anlamında kullanılır. Budala-lık (**fat'o ܦܬܘ / fatu'tho ܦܬܘܬܘ**) nitelemesi de benzer anlamlara sahiptir.

Düalite dünyasında yaşayan insan, iyi-kötü, sert-esnek, yumuşak-katı, sıcak-soğuk, aydın-karanlık gibi zıtlıkları kendi iç dünyasında da taşımaz mı?

İçsel dünyadaki cehalet bilgiyle aydınlandığında; kötülük iyiliğe dönüştüğünde; soğukluk sıcaklığa, sertlik esnekliğe, katılık yumuşaklığa evirildiğinde; kısacası içsel ikilik birliğe kavuştuğunda yani içsel barış sağlandığında, insan huzuru ve dengeyi bulur, kişisel bütünlüğe ulaşır.

Hayatın devinimi içinde insan ya zorlanarak (devrilerek) dönüşür ya da severek (evirilerek) dengeye kavuşur. Burada ilim daha çok teorik bilgiye işaret ederken, irfan yaşayarak tanıma, içsel idrak ve tecrübeyle bilme anlamına gelir. Yani kuru bilgiden öte, hakikatin kalpte tanınması ve yaşanmasıdır. Çünkü insan önce bir şeyi bilir; bu ilimdir. O şeyi içsel olarak idrak ettiğinde irfan olur. Sonra o şeyin manasını kavradığında anlayışa dönüşür.

Süryani kültüründe **fatnutho (ܦܬܘܬܘ)** yalnızca zekâ değil; vicdan, basiret ve doğru sezgiyle hakikati ayırt edebilme yeteneği anlamına gelir. Burada anlayış, hızlı kavrama, dikkatli olma, örtük olanı fark etme, feraset ve basiret gösterme iş başında ve etkin olur..

Sonuç olarak, insanın yolculuğu yalnızca bilginin toplanmasıyla değil, bilginin kalpte bir anlam ve hikmete dönüşmesiyle kemale erer. Cehaletten anlamaya, anlamdan idrake uzanan bu içsel seyir; aslında insanın kendine ve hakikate doğru yaptığı sessiz bir dönüşümdür. Süryani hikmetinin de işaret ettiği gibi, insan ancak vicdanın ışığında, basiretin rehberliğinde ve hakikatin ağırlığını taşıyabildiği ölçüde olgunlaşır. Çünkü insanı insan yapan şey, ne bildiği kadar neyi nasıl söylediği; bildiğini nasıl yaşadığı ve hakikate ne kadar sadık ve samimi kaldığıdır.

Yusuf Beğtaş

www.karyohliso.com